

EUROPEJSKI INSPEKTOR OCHRONY DANYCH

Streszczenie opinii Europejskiego Inspektora Ochrony Danych na temat wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie harmonizacji pewnych aspektów prawa dotyczącego niewypłacalności

(2023/C 89/05)

(Pełny tekst niniejszej opinii jest dostępny w wersji angielskiej, francuskiej i niemieckiej na stronie internetowej EIOD <https://edps.europa.eu>)

7 grudnia 2022 r. Komisja Europejska opublikowała wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie harmonizacji pewnych aspektów prawa dotyczącego niewypłacalności. Celem wniosku jest ustanowienie przepisów zwiększających konwergencję w pewnych aspektach prawa państw członkowskich dotyczących postępowań upadłościowych przedsiębiorstw innych niż banki.

Przedmiotową opinię Europejskiego Inspektora Ochrony Danych wydano w odpowiedzi na konsultacje przeprowadzone przez Komisję Europejską 13 grudnia 2022 r. zgodnie z art. 42 ust. 1 EUDPR⁽¹⁾. Koncentruje się ona na przepisach, które mogą mieć wpływ na podstawowe prawo do ochrony danych.

EIOD z zadowoleniem przyjmuje zabezpieczenia przewidziane dla dostępu wyznaczonych sądów państw członkowskich do informacji zawartych w krajowych scentralizowanych rejestrach rachunków bankowych.

EIOD formułuje jednak następujące zalecenia:

Po pierwsze, jeżeli chodzi o dostęp zarządców do krajowych rejestrów aktywów, EIOD zaleca określenie celu takiego dostępu nie tylko w preambule, ale również w brzmieniu przyszłej dyrektywy.

Po drugie, EIOD zaleca wprowadzenie na szczeblu UE niezbędnych zabezpieczeń dla nowego dostępu zarządców ustanowionego we wniosku, do danych osobowych zawartych w rejestrach beneficjentów rzeczywistych i krajowych rejestrach aktywów.

Ponadto w odniesieniu do wzajemnego połączenia platform aukcyjnych EIOD zaleca wyjaśnienie, że podstawą prawną tych wzajemnych połączeń będzie przyszła dyrektywa, a nie akty wykonawcze Komisji.

EIOD zaleca ponadto dopilnowanie, aby akty wykonawcze Komisji, które mają zostać przyjęte w celu ustanowienia tej integracji, były wprowadzane w życie w momencie rozpoczęcia obowiązywania przyszłej dyrektywy i przepisów państw członkowskich transponujących ją.

Ponadto w odniesieniu do łączności elektronicznej EIOD zaleca wyjaśnienie, w zależności od przypadku, czy przyszłe rozporządzenie w sprawie cyfryzacji współpracy sądowej i dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych, handlowych i karnych o charakterze transgranicznym będzie opierało się na łączności elektronicznej, o której mowa we wniosku.

1. WPROWADZENIE

1. 7 grudnia 2022 r. Komisja Europejska opublikowała wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie harmonizacji pewnych aspektów prawa dotyczącego niewypłacalności („wniosek”)⁽²⁾.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłające rozporządzenie (WE) nr 45/2001 i decyzję nr 1247/2002/WE (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 39).

⁽²⁾ COM(2022) 702 final.

2. Celem wniosku jest ustanowienie przepisów zwiększających konwergencję w pewnych aspektach prawa państw członkowskich dotyczących postępowań upadłościowych przedsiębiorstw innych niż banki ⁽³⁾. Zgodnie ze sprawozdaniem z oceny skutków konsultacje z zainteresowanymi stronami ujawniły trudności związane ze śledzeniem aktywów ⁽⁴⁾, zwłaszcza gdy aktywa znajdują się w innym państwie członkowskim niż to, w którym wszczęto postępowanie. Skuteczność śledzenia aktywów ma kluczowe znaczenie dla maksymalizacji wartości masy upadłości, ponieważ dłużnicy mają motywację do usuwania aktywów z masy upadłości. Środki, jakimi dysponują zarządcy w celu śledzenia i zamrażania aktywów wchodzących w skład masy upadłości w innym państwie członkowskim, są niewystarczające lub nieodpowiednie, co często prowadzi do wyzbywania się tych aktywów w momencie podjęcia działań. Podstawowe informacje do celów śledzenia aktywów są zawarte w rejestrach krajowych, ale rejestry te są albo niedostępne albo niezrozumiałe dla zarządców (ze względu na bariery językowe). Ponadto każde państwo członkowskie posiada własne przepisy i powierza zarządcom różne uprawnienia w zakresie śledzenia aktywów. Nieistniejące lub uciążliwe możliwości śledzenia aktywów ograniczają zdolność sądów, zarządców lub innych stron mających prawnie uzasadniony interes do określenia i zlokalizowania aktywów, zbadania przychodów generowanych przez często nieuczciwe działania oraz śledzenia ich przebiegu ⁽⁵⁾.

3. Tytuł III wniosku dotyczący śledzenia aktywów wchodzących w skład masy upadłości stanowi:

- dostęp specjalnie wyznaczonych właściwych sądów krajowych ⁽⁶⁾ do krajowego scentralizowanego rejestru rachunków bankowych ⁽⁷⁾ ustanowionego zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 ⁽⁸⁾ w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu („dyrektywa w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy”), a w szczególności do informacji o rachunkach bankowych wymienionych w jej art. 32a ust. 3 ⁽⁹⁾. Dostęp byłby przyznawany na wniosek zarządcy ⁽¹⁰⁾ powołanego w toczącym się postępowaniu upadłościowym, jeżeli jest to konieczne do celów identyfikacji i śledzenia aktywów wchodzących w skład masy upadłości dłużnika w tym postępowaniu, w tym składników będących przedmiotem pozwów o stwierdzenie bezskuteczności czynności. Przyszła dyrektywa nakładałaby na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia, aby takie wyznaczone sądy były uprawnione do dostępu do informacji znajdujących się w innym państwie członkowskim za pośrednictwem pojedynczego punktu dostępu do rejestrów rachunków bankowych, który zostałby ustanowiony na mocy nowej dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy po jej przyjęciu ⁽¹¹⁾ (art. 13-16);

⁽³⁾ Zob. sprawozdanie z oceny skutków (SWD(2022) 395 final), s. 7.

⁽⁴⁾ Zob. s. 172: „śledzenie aktywów jest narzędziem » podążania za pieniędzmi », umożliwiającym sądom, zarządcom lub stronom, które wykazały uzasadniony interes, określenie i zlokalizowanie aktywów, zbadanie dochodów generowanych przez często nieuczciwe działania, a także śledzenie ich przebiegu. » Śledzenie aktywów « to proces prawny polegający na zidentyfikowaniu i odnalezieniu sprzeniewierzonych aktywów lub pochodzących z nich dochodów (wartości) należących do majątku dłużnika. Obejmuje ono zarówno zachowanie (zamrożenie) zidentyfikowanych aktywów, jak i repatriację (jeżeli majątek znajduje się w innym państwie)”. [UNCITRAL, Poszukiwanie i odzyskiwanie mienia w postępowaniu upadłościowym w sprawach cywilnych. Uwaga sekretariatu, 4 października 2021 r. (A/CN.9/WG.V/WP.175), pkt 29. Zob. wcześniej sprawozdanie z kolokwium w sprawie poszukiwania i odzyskiwania mienia w sprawach cywilnych (Wiedeń, 6 grudnia 2019 r.) (A/CN.9/1008). Dokumenty są dostępne pod adresem www.uncitral.org].

⁽⁵⁾ Zob. sprawozdanie z oceny skutków, s. 26-28 i 172.

⁽⁶⁾ Zgodnie z art. 2 lit. b) sąd oznacza organ sądowy państwa członkowskiego.

⁽⁷⁾ Zgodnie z art. 2 lit. d) wniosku „scentralizowane rejestry rachunków bankowych” oznaczają scentralizowane automatyczne mechanizmy, takie jak centralne rejestry lub centralne systemy wyszukiwania danych elektronicznych, wprowadzone zgodnie z art. 32a ust. 1 dyrektywy (UE) 2015/849.

⁽⁸⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie przeciwdziałania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie (UE) nr 648/2012 Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę 2005/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 73).

⁽⁹⁾ Zgodnie z art. 32a ust. 3 dyrektywy w sprawie przeciwdziałania praniu pieniędzy „[n]astępujące informacje muszą być dostępne oraz musi istnieć możliwość ich wyszukiwania za pomocą scentralizowanych mechanizmów, o których mowa w ust. 1:

- w przypadku klienta będącego posiadaczem rachunku i dowolnej osoby, która twierdzi, że działa w imieniu klienta: imię i nazwisko lub nazwa, uzupełnione pozostałymi danymi umożliwiającymi ustalenie tożsamości wymaganymi na mocy przepisów krajowych transponujących art. 13 ust. 1 lit. a) albo niepowtarzalnym numerem identyfikacyjnym;
- w przypadku beneficjenta rzeczywistego klienta będącego posiadaczem rachunku: imię i nazwisko lub nazwa, uzupełnione pozostałymi danymi umożliwiającymi ustalenie tożsamości wymaganymi na mocy przepisów krajowych transponujących art. 13 ust. 1 lit. b) albo niepowtarzalnym numerem identyfikacyjnym;
- w przypadku rachunku bankowego lub płatniczego: numer IBAN oraz data otwarcia i zamknięcia rachunku;
- w przypadku skrytki depozytowej: imię i nazwisko lub nazwa najemcy, uzupełnione pozostałymi danymi umożliwiającymi ustalenie tożsamości wymaganymi na mocy przepisów krajowych transponujących art. 13 ust. 1 albo niepowtarzalnym numerem identyfikacyjnym i czasem trwania najmu”.

⁽¹⁰⁾ Art. 2 lit. a) wniosku definiuje zarządców jako „nadzorcę powoływanego przez organ sądowy lub administracyjny w postępowaniach dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, o którym mowa w art. 26 dyrektywy (UE) 2019/1023”.

⁽¹¹⁾ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie mechanizmów, które państwa członkowskie powinny wprowadzić, mających na celu zapobieganie wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu oraz uchylającej dyrektywy (UE) 2015/849 (COM(2021)423 final).

- pośredni dostęp zarządców do tych informacji poprzez zwrócenie się do wyznaczonych sądów w państwie członkowskim o udostępnienie i przeprowadzenie wyszukiwania (motyw 16);
  - bezpośredni dostęp zarządców do informacji o beneficjentach rzeczywistych (art. 17);
  - bezpośredni dostęp zarządców do krajowych rejestrów aktywów, o ile są one dostępne (art. 18).
4. Ponadto we wniosku (art. 40) zobowiązano państwa członkowskie do zapewnienia, aby – w ramach uproszczonych procedur likwidacji niewypłacalnych mikroprzedsiębiorstw – wszelka komunikacja między właściwym organem oraz, w stosownych przypadkach, zarządcą z jednej strony, a stronami takiego postępowania z drugiej strony mogła być prowadzona za pomocą środków elektronicznych zgodnie z art. 28 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1023 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, a także zmieniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 ⁽¹²⁾ (dyrektywa o restrukturyzacji i upadłości) ⁽¹³⁾.
5. Ponadto wniosek przewiduje ustanowienie i utrzymanie przez państwa członkowskie co najmniej jednej platformy aukcyjnej elektronicznej na potrzeby sprzedaży aktywów wchodzących w skład masy upadłości w uproszczonym postępowaniu likwidacyjnym (art. 50) oraz ich wzajemne połączenia przez Komisję w drodze aktów wykonawczych (art. 51).
6. Inicjatywa ta, zapowiedziana we wrześniu 2020 r., jest jednym z priorytetów Komisji w zakresie rozwoju unii rynków kapitałowych ⁽¹⁴⁾, która jest kluczowym projektem dalszej integracji finansowej i gospodarczej w Unii Europejskiej ⁽¹⁵⁾.
7. Niniejszą opinię EIOD wydano w odpowiedzi na konsultacje przeprowadzone przez Komisję Europejską 13 grudnia 2022 r. zgodnie z art. 42 ust. 1 rozporządzenia UE o ochronie danych. EIOD z zadowoleniem przyjmuje odniesienie się do tych konsultacji w motywie 63 wniosku. W tym względzie EIOD z zadowoleniem zauważa, że uprzednio przeprowadzono już z nim nieformalne konsultacje, zgodnie z motywem 60 EUDPR.

5. WNIOSKI

22. W świetle powyższego EIOD wydaje następujące zalecenia:

- (1) doprecyzowanie w brzmieniu przyszłej dyrektywy, że dostęp zarządców do krajowych rejestrów aktywów jest dozwolony tylko wtedy, gdy jest to konieczne do identyfikacji i śledzenia aktywów wchodzących w skład masy upadłości dłużnika w toczącym się postępowaniu upadłościowym;
- (2) wprowadzenie na szczeblu UE niezbędnych zabezpieczeń dla nowego dostępu zarządców, ustanowionego we wniosku, do danych osobowych zawartych w rejestrach beneficjentów rzeczywistych i krajowych rejestrach aktywów;
- (3) wyjaśnienie, że przyszła dyrektywa ustanowiłaby wzajemne połączenie krajowych systemów aukcji elektronicznych;

⁽¹²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek (tekst jednolity) (Dz.U. L 169 z 30.6.2017, s. 46).

⁽¹³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1023 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i pozbawienie praw oraz środków mających na celu zwiększenie skuteczności postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów oraz zmieniająca dyrektywę (UE) 2017/1132 (Dz.U. L 172 z 26.6.2019, s. 18).

Artykuł 28 Korzystanie z elektronicznych środków komunikacji: „Państwa członkowskie zapewniają, aby w postępowaniach dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów strony postępowania, nadzorca oraz organ sądowy lub administracyjny mieli możliwość dokonania przy użyciu środków komunikacji elektronicznej – w tym także w sytuacjach transgranicznych – co najmniej następujących czynności:

- (a) zgłaszanie roszczeń;
- (b) przedstawianie planów restrukturyzacji lub planów spłat wierzycieli;
- (c) powiadomienia wierzycieli;
- (d) wnoszenie skarg i odwołań”.

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 609 final.

⁽¹⁵⁾ Uzasadnienie wniosku, s. 6.

- (4) zapewnienie, aby akty wykonawcze, które mają zostać przyjęte przez Komisję w celu ustanowienia wzajemnego połączenia systemów aukcji elektronicznych, były stosowane w momencie wejścia w życie przepisów krajowych transponujących dyrektywę, tak aby gwarancje ochrony danych, które należy określić za pomocą tych aktów wykonawczych, były również stosowane;
- (5) wyjaśnienie, w zależności od przypadku, czy przyszłe rozporządzenie w sprawie cyfryzacji współpracy sądowej i dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych, handlowych i karnych o charakterze transgranicznym będzie miało zastosowanie do łączności elektronicznej, o której mowa we wniosku.

Bruksela, 6 lutego 2023 r.

Wojciech Rafał WIEWIÓROWSKI
